

13

KORRUPTSIOON

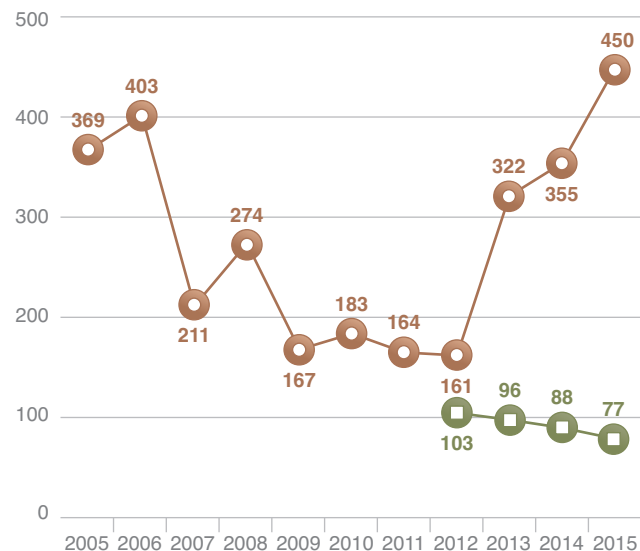
Korruptsioonikuritegude arv kasvas võrreldes 2014. aastaga 21%, kokku registreeriti 450 kuritegu. Olulisi muutusi korruptsioonikuritegude registreerimises ei toimunud, ka 2015. aastat iseloomustab suur korduvate kuritegude arv, mille panid toime samad isikud. Registreeritud kuritegudega on seotud 77 kriminaalasja, mis on aastatagusest 11 võrra vähem. Seega kuritegude arv võrreldes 2014. aastaga küll kasvas, kuid nendega seotud kriminaalasjade arv vähenes.

Kuigi kuritegude arv suurenes, on korruptsiooni taseme kohta keeruline järeldusi teha, sest paljude kuritegude puhul oli tegu samade inimeste ja sündmustega. Kaks mahukat kriminaalasja vastavalt 70 ja 67 kuriteoga moodustavad juba 30% kõigist registreeritud kuritegudest. Tuleb ka arvestada statistiliste andmete kogumise loogikaga, mille kohaselt registreeritakse nt altkäemaksu juhtum liikluseksami puhul kolme kuriteona: altkäemaksu andmine, altkäemaksu võtmine ja altkäemaksu vahendamine.

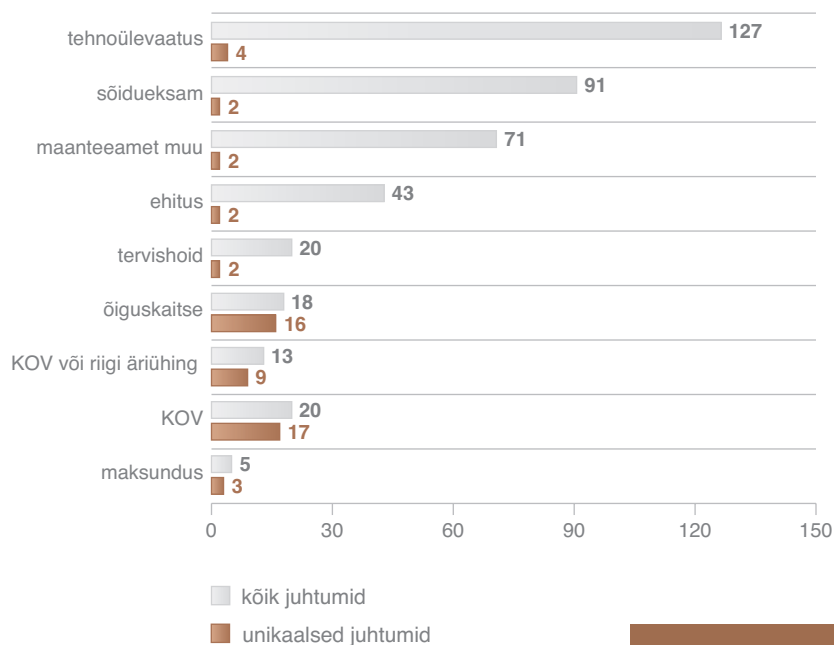
Joonis 68. Registreeritud korruptsioonikuritegude ja nendega seotud kriminaalasjade arv

Korruptsioonikuritegude arv on viimastel aastatel suurenenud, ent korruptsioonikuritegudega seotud kriminaalasjade arv on vähenenud.

- Registreeritud kuritegude arv
- Seotud kriminaalasjade arv

Joonis 69. Korruptsiooniohtlikud valdkonnad

Kõige enam kuritegusid registreeriti seoses sõidukite tehnöulevaatusega, kõige rohkem kriminaalasju algatati kohaliku omavalitsuse valdkonnas.

Möödunud aasta 1. jaanuaril jõustusid karistusseadustiku sätteid, mis puudutasid altkäemaksu andmist ja võtmist erasektoris (§-d 402³ ja 402⁴). 2015. aastal registreeriti 45 erasektori korruptsiooni kuritegu, mis kõik olid seotud ehitusvaldkonnaga.

2015. aastal registreeriti enim tehnöulevaatusega seotud kuritegusid: 28% kõigist registreeritud juhtumitest. Tehnöulevaatusega seotud altkäemaksu juhtumeid on registreeritud palju ka varem, näiteks 2014. aastal registreeriti 52 ja 2011. aastal 25 kuritegu.

Kolme korruptsioonialtima valdkonnana on 2015. aastal tulnud välja sõidukite registreerimise, tehnöulevaatuse ning juhtimisõigusega seotud valdkonnad, mis tähendab, et 64% juhtumitest on seotud maanteeameti otseste tegevustega või siis tegevustega, mille üle maanteeamet järelevalvet korraldab. Aasta varem oli selliseid maanteeametiga seotud juhtumeid ligi 20%.

Samal ajal algatati enim kriminaalasju kohaliku omavalitsuse valdkonnas (nt omavalitsuse ametnik on pööranud omavalitsuse vara enda kasuks) ja õiguskaitse valdkonnas (nt politsei ametnik võtab altkäemaksu), vastavalt 17 ja 16.

2015. aastat jääb ilmestama üks mahukas korruptsioonijuhtum (70 registreeritud kuritegu), kus maanteeameti töötajale maksti altkäemaksu sõiduki registreerimisele tehnonõuetele vastavuse kontrolli ja sõiduki liiklusregistrisse kandmise eest.

Teine, mitte küll nii mahukas juhtum, on seotud nagu eelmiselgi aastal tehnöulevaatusega, kus sõidukit ei kontrollitud või pandi ülevaatusel läbimise märke ka neile sõidukeile, mis ei olnud tehniliselt korras (67 registreeritud juhtumit). Ka mahukuselt kolmas kriminaalasi on seotud liiklusvahenditega, täpsemalt puudutab see sõidueksamite läbiviimist

(58 registreeritud juhtumit). Kokku registreeriti sõidueksamitega seoses 91 kuritegu ja need puudutasid kahte kriminaalasja.

Nagu varemgi registreeriti enim korrupsioonikuritegusid 2015. aastal Põhja piirkonnas, järgnevad suure erinevusega Lõuna ja Ida piirkond. Võrdluseks: 2014. aastal registreeriti Ida piirkonnas rohkem korrupsiooniga seotud kuritegusid, kuid selle põhjuseks oli üks mahu- kas (52 kuriteoepisoodi) tehnõulevaatusega seotud altkäemaksu juhtum.

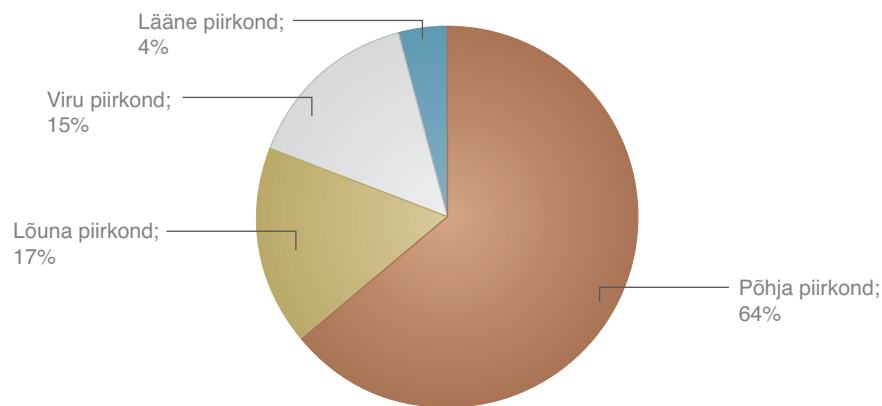
2015. aastal registreeriti Põhja piirkonnas enim kuritegusid, mis olid seotud sõidukite tehnõulevaatuse (89 juhtumit) ja esmase registreerimisega maanteeametis (70 juhtumit). Ka Lõuna piirkonnas on 63% juhtumitest seotud tehnõulevaatusega.

Põhja piirkonna suur osakaal on selgitatav suurema rahvaarvu ja majandustegevusega.

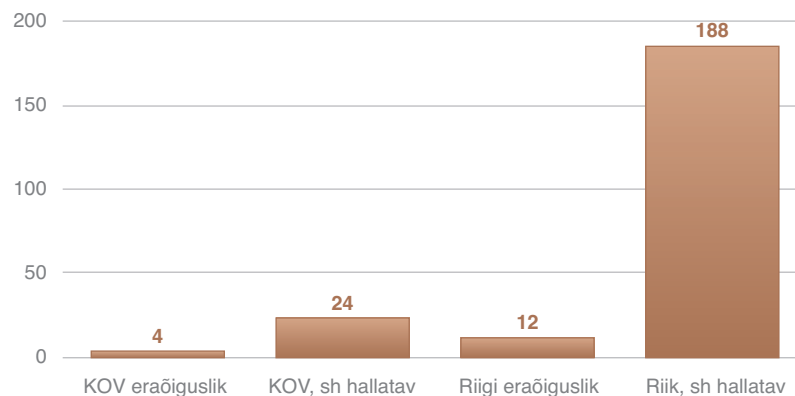
Riigi tasandil, üldjuhul maanteeameti haldus- alas, registreeriti 188, omavalitsuste tasandil 24 korrupsioonikuritegu, kusjuures riigi puhul ei ole arvestatud tehnõulevaatuse asju, sest seal teeb riik küll järelevalvet, ent tehnõule- vaatust ise ei tee.

63% omavalitsustasandi korrupsioonikuriteo- toimepanijatest olid juhtival ametikohal (val-

Joonis 70. Korrupsioonikuritegude piirkondlik jaotus

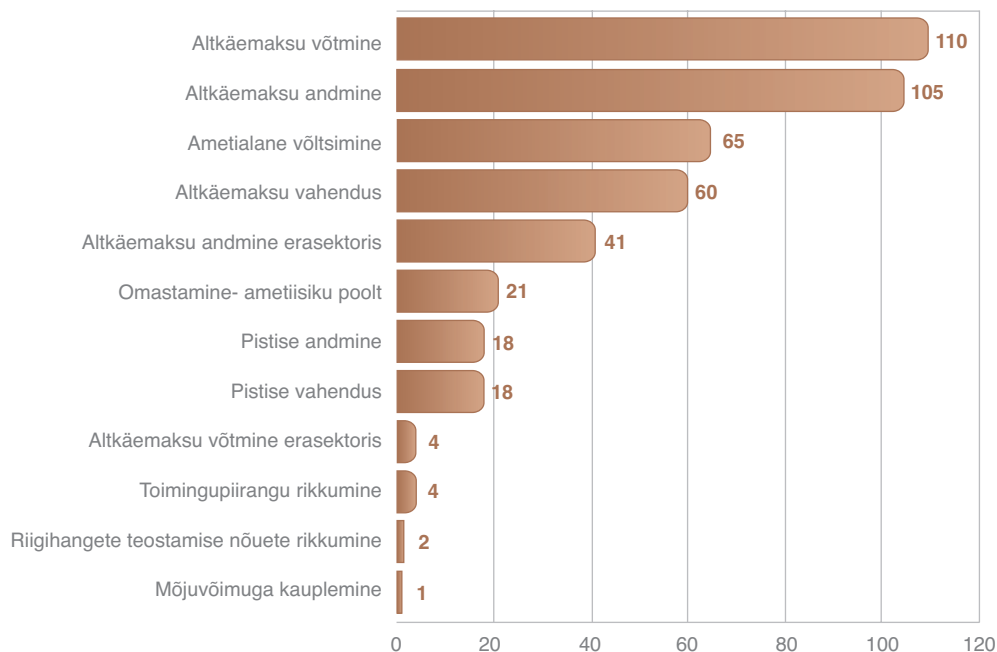

Joonis 71. Korrupsioonikuritegude esinemine riigi- ja omavalitsusasutustes

Kõige enam registreeriti korrupsiooni- kuritegusid riigi tasandil.

Joonis 72. Korruptsioonikuritegude liigid

lavanem, abivallavanem, osakonna juhataja), kuriteod olid olemusel erinevad ja enamasti olid need seotud omastamisega ametisiku poolt või altkäemaksuga võtmisega. Samal ajal oli riigi tasandil juhtival ametikohal olijate osakaal 1%. Tuleb siiski arvestada, et riigi tasandil oli tegu mahukate kriminaalasjadega, kus tihti oli tegu samade inimestega.

2015. aasta 1. jaanuaril muutusid kehtetud pistisega seotud karistusseadustiku sätted, mis ei tähenda, et pistise andmine on lubatud, vaid selliseid kuritegusid käsitletakse altkäemaksukuritegudena.³² Seetõttu on levinumad korruptsioonikuriteod altkäemaksu võtmine ja andmine, mis moodustavad kõigist korruptsioonikuritegudest 48%. Kolmandana tuleb esile ametialane võltsimine (65 juhtumit), millest 35 on seotud jällegi tehnöülevaatusega.

Võrreldes 2014. aastaga vähenes üle poole võrra omastamiste arv (vastavalt 48 ja 21 juhtumit), enamik juhtumeid puudutas olukordi, kus ametnik kasutas asutuse vara või raha enda kasuks, kolmel juhul pööras pankrotihaldur talle usaldatud ettevõtte vara endaga seotud isiku kasuks.